

Posudek oponenta bakalářské práce

Roman Sukdolák, *Kantova etika a problém lži*

Vedoucí práce: Mgr. Martin Vrabec, Ph.D.

Oponent: Mgr. Richard Zika, Ph.D.

Autor bakalářské práce se ptá po možnosti revize Kantovy koncepce lži při zachování základů Kantovy praktické filosofie. Ve své snaze – inspirované četbou sekundární literatury – využívá možnost specifikovat obecné principy a klade interpretační důraz na pojem účel o sobě. Vychází přitom z četby *Základů metafyziky mravů*, *Kritiky praktického rozumu* a z pozdního textu *O domnělém právu z lásky k lidem lhát*. (Z nevyužitých textů stojí za zmínku *Metafyzika mravů*, ale pojednání o lži v ní není nijak objevné.)

K práci mám spíše jen dílčí výhrady:

„Je-li naší maximou úmyslně lhát, využíváme tak druhého člověka jakožto prostředek pro své jednání, nejednáme s ním jako s účelem. Zjednodušeně řečeno, při jednání s jakoukoli racionální bytostí musíme vždy brát ohled na to, co chce druhý, případně co by vůbec chtít mohl; náš cíl musí být i jeho cílem. A skutečně platí, že ani my nechceme, abychom byli klamáni lží. Tato filosofická koncepce nemůže být ztotožňována se známým „Nečiň druhému to, co nechceš, aby on činil tobě“! Zásadní je zde vždy již *samotný záměr jednání*, ať už se uskuteční či nikoli.“ (s. 16)

a) „...při jednání s jakoukoli racionální bytostí musíme vždy brát ohled na to, co chce druhý, případně co by vůbec chtít mohl...“ – U neprominutelných povinností tomu tak není, u záslužných to platí jen v omezené míře (musíme brát v potaz, jestli jsou přání druhých v souladu s příkazy mravního zákona.) (Autor si sice v dalším postupu zjednává možnost Kantovu praktickou filosofii částečně revidovat, ale na s. 16 k tomu ještě nedospěl a text prezentuje jako věrné

tlumočení předlohy.)

b) „...skutečně platí, že ani my nechceme, abychom byli klamáni lží...“
Není tomu tak nutně, můžeme toužit po leccčems. Zde se autor nechtěně přibližuje k pozici, již v bezprostředně následujícím textu popírá.

„Odpověď na výše zmíněnou otázku, proč se podřizovat mravnímu zákonu, leží stejně jakožto forma zákonodárství sama přímo v našem rozumu, jenž nám podsouvá k mravnímu zákonu *úctu*, jež formuje povinnost k jeho dodržování.“ (s. 20)

Zde je nejasná formulace „rozum nám podsouvá úctu...“

„Druhým racionálním důvodem k použití lži proti vrahovi je naše povinnost pomáhat bližním, kterou Kant popisuje v *Základech metafyziky mravů*.“ (s. 35)

Povinnost pomáhat bližním je záslužná, tj. v jednotlivých případech prominutelná. V práci není tento její zvláštní status reflektován.

Podle výkladu z první kapitoly této práce bylo zřejmé, že skutečně mravná rozumná bytost vrahovi zalhat nemůže, a to ani z toho důvodu, aby osobu skrytou v domě ochránila. Tento závěr plynoucí z běžného výkladu Kantovy praktické filosofie nás však nenechal zcela chladné, a proto jsme se rozhodli podívat se na problematiku týkající se lži z bližší perspektivy. (s. 41)

Nešlo o závěr „plynoucí z běžného výkladu Kantovy praktické filosofie“, ale přímo Kantův. Autor zde rétoricky oslabuje míru revize.

Přes tyto výhrady považuji práci za zdařilou, oceňuji korektní argumentaci a jasnost výkladu. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení „velmi dobře“, při excelentní obhajobě „výborně“.

28. 5. 2018

Mgr. Richard Zika, Ph.D.

